



**San Fu Maltha** (52) is de machtigste én de meest omstreden Nederlandse filmproducent. De geruchtmakende productie van Paul Verhoevens film *Zwartboek* betekende zijn doorbraak maar bracht hem naar eigen zeggen ook aan de rand van de afgrond. Het heeft zijn ambities ongebroken gelaten: 'Een Oscar. Ik wil een film maken die wereldwijd in de toptien komt. Zodat je overal iets hebt nagelaten.'



## ‘Veel Nederlanders stellen zich geen doel, opdat ze niet teleurgesteld raken. Als je niet bereid bent op je gezicht te gaan, kom je niet verder’

**J**anuari 2006. De opnamen van *Zwartboek*, Nederlands duurste speelfilm, lopen vertraging op. Filmproducent San Fu Maltha krijgt een mail: zijn hoofdrolspeelster Carice van Houten wordt verwacht bij de repetitie van *Driekoningenavond*, een voorstelling van Theu Boermans' De Theatercompagnie. Nu. Maltha praat met Van Houten, tegen wie een rechtszaak wordt aangespannen. Inzet: een forse schadevergoeding als de première van het toneelstuk moet worden verschoven. Maltha belooft die te betalen. Zij wil het niet. Hij zegt: 'Zwartboek kan jouw internationale doorbraak betekenen.' Zij zegt: 'Daar houd ik me helemaal niet mee bezig.' Maltha, nu: 'Ik snapte het niet. Als je het talent van Carice hebt, moet je toch de wereldtop willen bereiken? Veel Nederlanders stellen zich geen doel, opdat ze niet teleurgesteld raken. Als je niet bereid bent op je gezicht te gaan, kom je niet verder. Mislukkingen horen bij succes. Was ik acteur, dan zou ik een Oscar willen winnen. Ik vroeg haar wat ze belangrijker vond, deze film of dat toneelstuk. De film, zei ze. Later werd me dat door haar agent verweten. Ik had druk op haar uitgeoefend.'

**Zwartboek moest ook het omslagpunt in uw carrière worden, zei u vooraf.** 'Dat is het ook geweest. Vanaf dat moment werd ik serieus genomen als producent. Tot die tijd zagen ze me als een distributeur die filmproducent wilde spelen.'

**Als iemand die het niet uitmaakt of hij film of schoensmeer verkoopt.** 'Mensen die met mij hebben gewerkt zouden zoiets niet zeggen. Ik had alle papieren om directeur van een reclamebureau te worden. Als geld voor mij de belangrijkste drijfveer zou zijn, was ik niet in film gegaan. Ik houd van film maar ik moet ook zakelijk zijn, om mijn mensen te kunnen betalen. Dat is een groot verschil met de regisseur, die alleen creatieve beslissingen hoeft te nemen. Ik kies mijn films vanwege het verhaal. Als het mij alleen om het product ging, had ik *Komt Een Vrouw Bij De Dokter* wel verfilmd, niet *Tirza*.' Mijn enige film die een puur commerciële onderneming was, is *Spion van Oranje*.'

**Die door de kritieken als een flop werd bestempeld.** 'Toch is dat niet zo. Hij had tweehonderdduizend bezoekers. Als dat al een mislukking is, hoe noem je een film als *Joy* (een arthousefilm van Mijke de Jong die het Goude Kalf won, red.) dan, met drieduizend bezoekers? Voor mij was het wel een teleurstelling. Dat ligt vooral aan de onprofessionele houding van hoofdrolspeler Paul de Leeuw. Hij wilde graag met regisseur Tim Oliehoek werken, maar liet hem als een baksteen vallen toen een recensent kritiek had op de film. Dat De Leeuw geen goede acteur is, wisten we al. Zijn *Filmpje!* was ook niet geweldig, toch gingen er één miljoen mensen naartoe. Maar wat kun je met een marketingcampagne als de hoofdrolspeler weigert om in zijn eigen tv-show aandacht aan de film te besteden?'

Maltha is de succesvolle filmdistributeur annex producent, wiens voornaam 'berg van geluk' betekent, die regelmatig wordt betiteld als de machtigste man van de Nederlandse filmwereld en met zowel beginnende als gearriveerde regisseurs werkt. Met zijn in 1999 opgerich-

te productiehuis Fu Works gaf hij de Nederlandse film een nieuwe impuls. *Costa!*, *Phileine Zegt Sorry*, *In Oranje*, *Vet Hard*, *Oorlogswinter* en *Alles is Liefde* werden door Maltha (mede)geproduceerd, evenals *Zwartboek* - de film die na 23 jaar de terugkeer van Paul Verhoeven in Nederland betekende, drie Gouden Kalveren won, op de Oscar-shortlist kwam en tijdens het Nederlands Filmfestival 2008 door het publiek werd uitgeroepen tot beste Nederlandse speelfilm aller tijden. Maltha is ook mede-oprichter van distributiebedrijf A-Film, dat cashte met het uitbrengen van *The Lord of the Rings*-trilogie. Wat volgde was een mix van grote Hollywoodproducties en kleine, kunstzinnige films. *Lost in Translation*, *Million Dollar Baby*, *Der Untergang*, *The Pianist* en *Brokeback Mountain*.

Diezelfde Maltha werd door wijlen Theo van Gogh een 'rasoplichter' genoemd, is volgens collega Matthijs van Heijningen sr. een 'nietsontziende entrepreneur', draagt illustere bijnamen als Dikke Zure Chinees, San Fu Macho en De Ananas - een verwijzing naar de uiterlijke gelijkenis met de Panamese 'drugsgeneraal' Noriega - en haalde in september 2010 uit naar de jury van het Nederlands Film Festival die hij 'blind en doof' noemt.

**Uw woedeuitbarstingen zijn berucht.** 'Ik kan boos worden, ja, maar dat gebeurt zelden. Heb je die documentaire over Joop van den Ende gezien? Zijn eigen personeel lijkt bang voor Joop. Dat geldt niet voor mij. Ik ben een zeer relaxed persoon.'

**U boycot mensen die met Theo van Gogh werkten, onder wie de acteurs Katja Schuurman, Thijs Römer en Tara Elders.** 'Boycot is het verkeerde woord. Ik wil gewoon niet meer met ze werken. Meneer Van Gogh beledigde mijn kinderen, dat vond ik onacceptabel. Ik zei: 'Er is een wereld met Van Gogh en een wereld zonder Van Gogh. Ik leef in de wereld zonder Van Gogh.' Vervolgens heb ik de agent van Katja gebeld, dat ze niet meer voor de castings van mijn films zou worden uitgenodigd. Even later had ik een woedende Katja op mijn voicemail. Dat zij niets te maken had met wat Theo over mijn kinderen schreef.

'Toen Hans Beerekamp nog filmrecensent bij *NRC Handelsblad* was noemde hij mij 'on-Nederlands hard'. Dat vind ik cultureel fascisme. Met niet-Nederlands bedoelt hij kennelijk: niet normaal, niet geaccepteerd. Fout. Zou het ook zo kunnen zijn dat de gemiddelde Nederlander gewoon veel te slap is? Dat er altijd weer gepraát moet kunnen worden?'

**Maar toch: is Katja Schuurman verantwoordelijk voor wat Theo van Gogh deed?** 'Zolang zij en ande-

ren in elk interview nog steeds roepen dat meneer Van Gogh de grootste, geweldigste en beste is, betekent dat voor mij dat zij achter zijn gedachtegoed blijven staan. Van Gogh was net als Fortuyn en Wilders: zogenaamde voorvechters van de vrijheid van meningsuiting die allergisch zijn voor enige vorm van kritiek op henzelf.'

**Tot een dag voor z'n dood schreef Theo van Gogh op zijn website columns over u. Wat dacht u, toen hij werd vermoord?** 'Vreselijk. Dat hoort niet. Maar wat zeg jij tegen een neger die een café vol Ku Klux Klan-aanhangers binnenstapt en roept dat mannen met een puntmuts op homo zijn? Dan zeg je dat-ie gek is en met zijn leven speelt. Meneer Van Gogh kende het verschil niet tussen de vrijheid van meningsuiting en beledigen.'

Zoon Michael opent de schuifdeuren naar het riante terras, met uitzicht op Maltha's Bentley en het bos bij Lage Vuursche. Hij spreekt zijn vader met 'u' aan. Michael, met grote grijns: 'Ik ben geslaagd.' Maltha: 'En?' Michael: 'Met zesjes en zevens.' Maltha: 'Voldoende om naar de havo te gaan?' Michael haalt zijn schouders op. Een omhelzing volgt. Maltha vraagt: 'Geen onvoldoenden? Wanneer hoor je of je naar de havo mag?'

**'Complimenten geef ik niet', zei u, vijftien jaar geleden.** 'Ik ben nog steeds niet de beste complimentengever. Ik weet dat dat soms onverstandig is, maar ik ben zo bezig met iets beter krijgen, dat ik me altijd eerst concentreer op wat er nog níét goed is. Ik denk dat Michael beter kan dan mavo, dat denkt hij zelf ook, dus dan wil ik dat hij dat doet.'

Later zal Maltha zeggen: 'Mijn vader is voor de oorlog grootgebracht. In die tijd was liefde: gewassen kleren en eten op tafel. Een aai over je bol was er niet bij. Mijn moeder was heel goed met baby's, maar zodra je een eigen mening kreeg werd het lastiger. Ze hebben allebei hun best gedaan, maar dat lichamelijke contact heb ik gemist. Dat compenseer ik nu volledig met mijn eigen zoons. Om me te plagen zeggen de jongens soms: 'Wij gaan onze kinderen later nooit knuffelen, nóóit!'

**Begin 2007 kwam u in het nieuws omdat jullie zoon David, toen 14 jaar, was weggelopen. Er werd gesuggereerd dat er 'huiselijke spanningen' waren.** 'Het eerste wat je doet is jezelf afvragen: ligt het aan ons? Was ik er te weinig? Maar ook als ik het hem nu vraag, zegt hij dat hij zijn vriendinnetje, die niet naar kostschool wilde, achterna ging. Eigenlijk is dat



### CV

San Fu Maltha

### Geboren

17 juli 1958, Rotterdam

### Burgerlijke staat

Getrouwd, drie zonen

### Opleiding

Heao communicatie

### Werk

1988 Marketingmanager

Warner Bros Nederland

1990 Manager Columbia

TriStar Nederland

1992 Hoofd aankoop

Polygram International (GB)

1993 Algemeen directeur

RCV, en filmmaker

1999 Oprichting

productiehuis Fu Works

1999 Mede-oprichter

film distributeur A-Film

2005 Oprichting (met Anton

Smit) New Holland Pictures

2006 Verkoopt

meerderheidsbelang in A-Film

2008 Voorzitter Nederlandse

Vereniging van

Speelfilmproducenten

2006 *Zwartboek*, met een

budget van 18 miljoen euro

Nederlands duurste productie

oot, wint drie Gouden

Kalveren (beste film, beste

regisseur, beste actrice) en de

jongerenjuryprijs op het

Filmfestival Venetië

2007 *Alles is Liefde* wint twee

Gouden Kalveren

2009 *Oorlogswinter* wint drie

Gouden Kalveren

2010 *Tirza* wint twee Gouden

Kalveren

Maltha werkt nu aan *Suskind*

(regie: Rudolf van den Berg).

Met Paul Verhoeven is Maltha

in gesprek over de verfilming

van Louis Couperus' *De Stille*

*Kracht*.

voorval nu pas bespreekbaar. Voorzichtig worden er grapjes gemaakt. 'Wel zeggen waar je bent, hè, anders denken we weer dat je bent weggelopen', zoiets.'

Na een lange stilte: 'Ik heb niet het idee dat hij het deed omdat ik een slechte vader was. Maar ik heb sindsdien wel geprobeerd om meer aanwezig te zijn. Voor het geval dat tóch de reden was. Je weet nooit.'

De ouders van Maltha ontmoeten elkaar eind jaren veertig, ten tijde van de politionele acties in Indonesië, in de ijssalon van Jakarta. Hij is militair, zij een Chinees-Indische met een tot dan toe zorgeloos leven. Haar welvarende familie bezit meerdere rubber- en theeplantages. Haar vader heeft nooit hoeven werken. Streng is hij wel. Een huwelijk met een Hollander wordt niet geaccepteerd. Maltha: 'Als jij trouwt tegen mijn wil in, ben je mijn dochter niet meer', zei mijn opa. Mijn moeder werd uitgestoten en ontferd. Toen ik 15 jaar was, is ze teruggegaan naar haar ouderlijk huis. Mijn oma ontving haar, maar mijn opa bleef in zijn kamer. Hij heeft haar nooit meer willen zien.'

San Fu is nummer vijf in een gezin van zeven kinderen. Een zwaar astmatisch jongetje dat de eerste jaren van zijn leven voornamelijk in het Rotterdamse Sophia Kinderziekenhuis en een sanatorium in Breda doorbrengt. Maltha: 'Ik had ook constitutioneel eczeem. Omdat ik mezelf steeds openkrabde werd ik vastgebonden en ingesmeerd met teerzalf. Maanden heb ik er zo, ook thuis, bij gelegen. Ik heb er een geweldig probleem met autoriteit aan overgehouden.'

**Maltha moet altijd de baas zijn, zegt een schoolvriend.** 'Ik heb wel onder bazen gewerkt. Meteor Film werd geleid door Haig Balian, de huidige directeur van Artis. Hij stelde zich eens aan iemand voor als 'de baas van San Fu'. Die ander zei: 'Ik dacht dat San Fu geen bazen accepteerde.' Waarop Haig antwoordde: 'Dat doet-ie ook niet.'

**Julie waren een van de vier gekleurde gezinnen in het dorp.** 'Mijn vader hechtte eraan ons zo Nederlands mogelijk op te voeden. Zo zouden we minder opvallen. Van mij moeder kregen we mee bescheiden te zijn, en twee keer zo hard ons best te doen; de Indische houding. Wij voelden ons Hollands. Als enige van de zeven ben ik met een Indische getrouwd, de anderen kozen een Nederlandse partner. Op de lagere school werd ik voor het eerst uitgescholden. Bruine, gele, rooie. Ik was verbaasd, voelde mezelf helemaal niet anders. Maar voor hen waren wij én buitenlanders én heidenen, omdat we niet naar de kerk gingen. Ik had een >



## ‘We moeten hier eens af van het idee dat we collega’s zijn’

groeiachterstand opgelopen en door de astma had ik niet genoeg lucht om weg te rennen. Dat maakte me een makkelijk slachtoffer, ik kreeg geregeld klappen. Thuis speelde het cultuurverschil tussen mijn ouders op. Wij werden geacht partij te kiezen, al had ik daar helemaal geen zin in. Ik ben lang een *loner* geweest. Op een gegeven moment moet je een besluit nemen. Bij de pakken neerzitten of zeggen: kom maar op.’

Als de middelbare school verkiezingen organiseert, presenteert hij zijn *Maltha's One Man Show*. ‘Ik was de partij én het programma. Mijn toespraken waren zo’n succes dat ik een keer dacht, terwijl ik op het bordes stond: als ik nu heel hard ‘Heil Hitler’ roep, doen zij dat ook. De gevaren van charisma.’

Met een cynische blik: ‘Tegenwoordig stemmen twee miljoen mensen op een partij waarvan ze het programma nooit hebben gelezen. Momenteel wordt onze nieuwe oorlogsfilm opgenomen, *Süskind*. Daarin spelen een Palestijnse en een Marokkaanse acteur mee. Ik hoop dat daarmee duidelijk wordt gemaakt dat het van de tijd afhankelijk is of je de onderdrukker bent, of de onderdrukte. Veel, vooral oudere, Indische mensen, die hebben meegemaakt wat het betekent in een land te komen waar je niet welkom bent, stemmen PVV. Omdat ze vinden dat de nieuwkomers van nu ‘zomaar’ worden binnen gelaten. Of het nou Hitler, Fortuyn of Wilders is: ze roepen niet ineens andere dingen, maar wat ze zeggen blijkt ineens in de tijdgeest te passen. *Süskind* gaat over joden, maar binnenkort zouden het moslims kunnen zijn.’

‘Wij zijn de enige allochtonen in Bilthoven-Noord, zeg ik weleens. Er is één groot verschil met vroeger: kennelijk bepalen niet geloof of ras maar maatschappelijke status of je erbij hoort of niet.’

**Wie is de beste filmproducent van Nederland?** Lange stilte. Na enig aandringen: ‘Ik probeer te vermijden mezelf te noemen. Er wordt al zo vaak gezegd dat ik arrogant ben. Ik ga nu na of er betere producenten zijn.’ Weer een stilte. Dan: ‘Als het gaat om het kunnen berekenen van het publiek én het afleveren van een kwalitatief goed product, ben ik de beste. Wat betreft arthouse, of puur het trekken van een groot publiek, zijn er anderen.’



**Zwartboek werd door 1,2 miljoen mensen gezien, Gooische Vrouwen nu al bijna door 2 miljoen.** ‘Verstandelijk begrijp ik dat. Zo was *Zwartboek* voor 16-plus, daarmee mis je al snel vierhonderdduizend bezoekers. *Gooische Vrouwen* werkt, maar had een betere film kunnen zijn. Het verhaal zwabbert alle kanten op. Ik neem aan dat die homo ook een rol in de serie speelt, maar dat karakter vond ik slap. De regie was ook niet geweldig.’

**Hoe deed Reinout Oerlemans het, met *Komt Een Vrouw Bij De Dokter*?** ‘Ik vond de film niet goed, maar hij verdient respect dat hij het aandurfde en dat het gelukt is.’

**Is Oerlemans een nieuwe concurrent?** ‘Zeker. Ik vind het knap dat hij risico’s durft te nemen, ook nog met zijn eigen geld. Ik ben zeer competitief. Ik wil altijd de beste zijn. Dat heeft alleen zin als er goede concu-

rentie is. De 100 meter winnen terwijl de rest één been heeft is niet leuk. We moeten hier eens af van het idee dat we collega’s zijn. Waarom is het vies om elkaar als concurrent te beschouwen? Het houdt je scherp.’

**U beijvert zich al vanaf het begin van de jaren negentig voor de Nederlandse film. Op dat moment had niemand daar interesse in. Waarom deed u het?** ‘Sterke Nederlandse films betekenen een sterker filmklimaat. Dat is beter voor iedereen. Staatssecretaris Halbe Zijlstra lijkt niet te beseffen wat hij met zijn bezoiningen aanricht. Hij stopt het economisch vlieg-wiel op een moment dat het net begint te draaien.’

**Schrijver Herman Koch zei op deze plek dat hij van zijn bestseller *Het Diner* ‘nog liever een Amerikaanse B-film had dan een zogenaamde Nederlandse A-film’. De recente boekverfilmingen noemde hij ‘hemelschreiend slecht’.**

‘Als hij dat vindt, verdient Herman Koch die Amerikaanse B-film. Kennelijk lijdt hij ook aan het calvinistische complex dat wat wij in Nederland maken nooit goed kan zijn. Onzin. Het is nog niet goed genóég, maar we worden steeds beter. Het is slecht om niet trots te zijn op je afkomst. En dat moet ik hem dan vertellen – ik ben niet eens honderd procent Nederlander.’

**Uw doel met *Zwartboek* was Hollywood; internationaal doorbreken.** ‘Ja. Ik zag het als een kans. Je moet de beste van allemaal willen zijn. De meeste doelen zijn bereikt. Alleen mijn grootste ambitie niet: een Oscar of een Oscarnominatie. Misschien wordt dat de volgende stap. Ik wil een film maken die wereldwijd in de toptien komt. Zo dat je overal iets hebt nagelaten. Vooralsnog heeft *Zwartboek* het record van de hoogst scorende Nederlandse film in het buitenland; 25 miljoen dollar. Maar het stelt pas echt iets voor als je wereldwijd boven de 50 miljoen zit.’

19 jaar was San Fu Maltha toen hij *Soldaat van Oranje* zag. Hij zegt: ‘Ik praat niet in termen van idolen, maar tegen regisseur Paul Verhoeven keek ik wel op. En eigenlijk vind ik *Soldaat van Oranje* nog steeds een betere film dan *Zwartboek*.’

**Hoe is dat, samenwerken met zo’n grote naam?** ‘In het begin verliep het vooral stroef. Paul wantrouwt producenten. Uiteindelijk hebben we een vorm gevonden die met horten en stoten werkte. Hij is een slimme man en een geweldige regisseur. Maar het ging soms hard tegen hard.’

Berucht is het verhaal van een opnamedag in Zwolle die uren uitloopt omdat Verhoeven niet tevreden is over het resultaat. De scènes met Halina Reijn, die die avond in Antwerpen een toneelvoorstelling heeft, moeten meermalen over. Als de wanhopige productie leider komt zeggen dat Reijn nu écht naar Antwerpen moet, schreeuwt Verhoeven: ‘Laat maar een helikopter voor haar komen, ik betaal!’

**Verhoeven noteerde zijn ‘bijdragen’ in een boekje, later zou alles worden verrekend.** ‘Dat klopt.’

**Uiteindelijk bleek het boekje onvindbaar.** ‘Het was verdwenen, ja. Paul zal het niet bewust zoek hebben gemaakt. Bovendien had ik dan maar moeten zorgen dat er kopieën van waren. Uiteindelijk heb-



## ‘De generatie filmproducenten die in kastelen kon leven met het maken van Nederlandse films bestaat niet meer, hoor’

ben hij en ik een regeling getroffen, er is een bedrag verrekend met zijn gage.’

**Lijken jullie karakters op elkaar?** ‘Ik ben minder wantrouwig. Na *Zwartboek* had ik een poos geen zin meer om met Verhoeven te werken. Lichamelijk had ik het niet aangekund om nog een keer zo diep te gaan. Hij eist álles van je.’

Met zachte stem: ‘Kort voor mijn vader stierf, is hij hier geweest. Ik liet dit huis bouwen, het was nog een bouwput. Wij hadden het vroeger lange tijd niet breed. Mijn vader was huisschilder en had twee banen om een rijtjeshuis te kunnen betalen. Tot zijn pensionering werkte hij zes dagen per week, niet lang daarna overleed hij. Mijn ouders waren toen al gescheiden. Ik weet nog hoe hij hier zat te rillen van de kou, maar wel met een grote glimlach. ‘Dat ik nog mag meemaken dat een zoon van mij zó kan wonen’, zei hij.’

Een snelle blik op de Bentley: ‘Als mensen over die auto beginnen, zeg ik: ‘Zie je de rimpels op mijn voorhoofd? Die horen bij de prijs van de auto en het huis.’ Als het met *Zwartboek* fout was gelopen, zou ik alles zijn kwijtgeraakt wat ik heb opgebouwd. De risico’s die ik als producent moest nemen waren gigantisch. Ik heb een hoge prijs voor al die druk moeten betalen. Ik kreeg een infectie aan beide ogen, waarschijnlijk omdat de weerstand in mijn lichaam was verdwenen. Ik heb inmiddels vier operaties gehad, de stress heeft me lichamelijk aangevreten. Vóór deze film werd ik beter en sterker van stress. Ik fiets regelmatig met vrienden. Zodra we tegen een helling op moeten, ga ik harder trappen. Maar *Zwartboek* barstte al vanaf het begin uit z’n voegen. Ik heb de mens in al zijn gulzigheid voorbij zien trekken.’

**Een groep freelance crewleden vroeg je faillissement aan.** ‘Schandalig. Ik heb iedereen betaald, alleen niet alles meteen. 95 procent van hun tegoed hadden ze al binnen. Die mensen hadden eens moeten weten hoe het is als je zoon van school komt en vraagt: ‘Papa, is het waar dat we failliet zijn?’

**Bij de première van *Zwartboek* klonk boe-geroep toen uw naam in beeld kwam.** ‘In één kleinere zaal, waar ik zelf niet bij was. Ze willen allemaal nog voor me werken, ook de mensen die me uitfloten. Ik weet niet precies wie het zijn, maar als ik erachter kom, huur ik ze nooit meer in.’

**Producent Matthijs van Heijningen zegt: ‘Ondanks het succes heeft hij de filmwereld met het gedoe rond *Zwartboek* in een verkeerd daglicht gesteld. Weer ging iedereen denken dat filmproducenten niet te vertrouwen zijn.’** ‘Producenten van zijn generatie praten nooit met respect over collega’s. Daarmee hebben zij meer kwaad gedaan dan wie ook. Ik hoop dat mijn film heeft bewezen dat de Nederlandse filmindustrie wel degelijk A-films kan maken.’

Dan: ‘Ik heb *Zwartboek* sindsdien nooit meer terug gezien. Geen behoefte aan. De première, de Gouden Kalveren, Venetië: het is in een waas aan me voorbijgegaan. Misschien kan ik het pas gaan waarderen als ik nooit meer een vervelende opmerking krijg. Nu maakt het nog te veel bij me los.’

**Ik stop op mijn 50ste met werken, heeft u geregeld gezegd.** ‘Om-



dat ik niet de weg van mijn vader wil gaan, ja. Hij stopte op zijn 63ste, had te veel gevraagd van zijn lichaam. Ik ben bijna 53, dus ik heb nog tien jaar om het anders te doen. Vooralsnog is er een kink in de kabel gekomen.’

***Zwartboek?*** ‘Voordien had ik me kunnen veroorloven om het rustiger aan te doen. Mijn huidige financiële situatie is anders. Het kapitaal dat ik had vergaard is in die film gestoken. 4 miljoen euro, eigen geld. Daarvan heb ik 2 miljoen nog niet terugverdiend. Het geld wat wel terugkwam, zit in het bedrijf en in nieuwe films. *Zwartboek* heeft me aan de rand van de afgrond gebracht. Nog steeds word ik soms gevraagd of er geen winsten te verdelen zijn. Hoe komen ze erbij?’

Schamper gelach. ‘Het is helaas nog steeds zo dat bepaalde mensen denken dat producenten zakkenvullers zijn. Nou, de generatie die in kastelen kon leven met het maken van Nederlandse films bestaat niet meer, hoor.’

**U woont zelf ook riant.** ‘Dit heb ik laten bouwen toen ik nog distributeur was. Heb je het kasteel van Matthijs van Heijningen ooit gezien? Dat is wel wat anders, hè. Rob Houwer bezit de halve Van Eeghenstraat langs het Vondelpark. Maar ja, toentertijd hoefden ze bij succes van een film niets terug te betalen. De huidige generatie woont niet zo. Reinout heeft zijn geld ook niet verdiend met filmproductie.’

**Binnenkort begint u toch weer een ambitieus project: *De Stille Kracht* verfilmen, mét Paul Verhoeven.** ‘Ik krabbel lichamelijk wat op. En ik weet nu hoe ik met Paul wil samenwerken. Tijdens *Zwartboek* lag de macht bij hem. Het was zijn script, hij kwam naar mij toe. Dat moet nu gelijkwaardiger. Bovendien moet alles financieel eerst 300 procent kloppen. Eind deze maand hebben we onze eerste bespreking. Ik weet zeker dat Paul er een geweldige film van zal maken.’

**Ziet u er niet tegenop?** ‘Soms krijg ik een mailtje van hem en denk: o ja, dit ken ik nog. Dan tel ik tot tien – of iets verder.’

**Bent u eerzuchtig?** ‘Ja. Al hoeft ik geen BN’er te zijn. Dan had ik wel voor een carrière als acteur of regisseur gekozen. Elke maand bij *De Wereld Draait Door* zitten, is niet wat ik zoek. Of het is nog een restje Indische bescheidenheid in mij. Mijn eerzucht wordt gedreven door de vraag of mijn aanwezigheid zin heeft gehad. Ik hoop dat er over twintig jaar nog steeds over mijn films wordt gesproken. Vooral niet opvallen, op je beurt wachten, zo worden Indo’s opgevoed. Daar ben ik uitgekomen. Ik heb altijd in mijn eigen kracht geloofd. Als je keurig op je beurt wacht, kom je er niet.’ <



## Taal der liefde

Hommeltje. Engeltje. Snoes. Lieweling. Ik denk dat ik er wekelijks ten minste nog wel één zo’n stomme koosnaam uitflap. Terwijl ik hetzelfde moment aan het snoetje van mevrouw De Jong toch ook héél sterk kan aflezen dat ik zulke woorden maar beter nóóit meer in mijn mond kan nemen. Ze passen inderdaad niet meer in de huidige samenleving, waarin vrouwen het sterke geslacht vormen, en je oogst er dus terecht eerder walging bij je snoepie mee, dan dat haar hart erdoor openspringt. Jammer wel, mop, maar ik begrijp je ding, en ik zal er voortaan op proberen te letten. Ik ben nog van een iets ouderwetser generatie dan jij, maar ik zwavel dat overleefde idioom er op een dag heus wel voorgoed uit. Want ik erken het: de taal der liefde is aan

Lee Towers zal wel poes door zijn echtgenote worden genoemd, schat ik. En Ernst Happel was ook een poes

een revisie toe, nu ‘schatteboutje’, ‘lekkertje’ en ‘everloving-poeske’ intussen toch wel van heel weinig respect en verbale hygiëne getuigen. En ik besef ook dat er door andere mensen dan jij een heel vrouwvijandig denkpatroon achter kan worden gezocht. Afijn, reken de volgende keer gerust op mij wanneer ik iets neutralers, of zelfs liever helemaal niks moet verzuchten bij, zeg, een geslaagd orgasme (‘Godskolere, kippetje van me...!’) of bij wijze van dankbetuiging na een heerlijke, door haar bereide maaltijd: ‘Goh, heerlijk, prinsesje, zo heb ik het nou liefst elke dag, snap je?’

Zijn er eventueel nog wel een paar uitzonderingen mogelijk? ‘Meisje-van-me’ vind ik persoonlijk, ook voor hele ouwe van de soort, nog wel onschuldig en daarmee de moeite van het bewaren waard. Mijn vader zei voorts altijd ‘dikke’ tegen mijn moeder (die dat allermint was en is), en om sentimentele redenen hou ik er die, als dood stukje taal weliswaar, ook graag in. En wat mij betreft moet ook de aanduiding ‘poes’, gebruikt door haabaaiervormige, exuberante vrouwen als aanspreekvorm voor hun man, van zuiveringsacties blijven gevrijwaard.

Zelden valt een koosnaam echt perfect samen met een bepaald type mens, en dit is zo’n uniek geval. Kerels die ‘poes’ worden genoemd – een collega van de

Haagse *Volkskrant*-redactie heeft ‘m een poosje terug nog in zijn standplaats gehoord – staan op het punt uit te sterven, maar tegelijkertijd zie je ze toch ook nog zo over straat lopen met hun *snappy* wijffie. Grote, gebruikte mannen in een *double-breasted*, blauw colbert met vergulde knopen – de kragen van de gele polo over de revers – enorme loafers aan hun voeten, en aan een riempje dat schoothondje van háár. Licht krullend of juist heel glad, achter de oren gekamd haar ook, meen ik te weten, een gouden horloge en een schakelarmband aan hun behaarde polsen, en doorgaans eveneens uitgerust met een gouden pilotenbril.

Imposante jongens, maar toch: jongens. Lee Towers zal wel poes door zijn echtgenote worden genoemd, schat ik. En Ernst Happel was ook een poes, net als Tommy Cooper, en allicht ook Tedje van Es.

Mag ik als gewone man verder nog wat te wensen hebben met betrekking tot een gerevisioneerde, aan de eisen van de tijd aangepaste taal der liefde? Dan wil ik, als het al niet te laat is, er hartstochtelijk voor pleiten om de tegenwoordig vooral door vrouwen bezigde en vaak getwitterde koosnaam ‘lief’ (als in: ‘Mijn lief heeft voor vanavond een tafeltje voor twee geboekt, zin in!’) met onmiddellijke ingang weer uit het nationale vocabulaire te schrappen. Zeker varianten waarbij het bezittelijk voornaamwoord wordt weggelaten, zijn verschrikkelijk. Nooit ‘Ga je met me mee naar bed, lief?’ tegen een vent zeggen, want die voelt zich serieus weggezet als een impotente knuffelaar.

En dat zaaddodende woord zeker ook niet in het openbaar over je lippen laten komen, poepie. Want kun je je van een mannelijke poes nog voorstellen dat hij je effe aan een klauw rijgt, aan de mannelijkheid en het laatste stukje soevereiniteit van een vent die als ‘Lief!’ wordt aangeroepen door diens vriendin of echtgenote, zal door andere heren in hun gezelschap ernstig worden getwijfeld. Het is verschrikkelijk moeilijk uit te leggen waarom dat nou zo is, moesje, maar geloof me nou maar. En als je me gewone Wim, Piet, Jeroen, Matthijs, Floris-Jan noemt, of hoe ik verder ook maar heet, vind ik het toch wel als muziek in mijn oren klinken. Ja hoor, dat is alles, hummeltje. Zie je, we komen er samen uiteindelijk wel uit.

w.dejong@volkskrant.nl